

Antoni Żukowski

Konstytucyjne prawa dłużnika i wierzyciela w cywilnym postępowaniu egzekucyjnym.

1. Wprowadzenie
2. Pojęcie i cel cywilnego postępowania egzekucyjnego
 - 2.1. Definicja pojęcia postępowania egzekucyjnego i egzekucji sądowej
 - 2.1.1. Postępowanie egzekucyjne w znaczeniu szerokim
 - 2.1.2. Postępowanie egzekucyjne w znaczeniu wąskim
 - 2.1.3. Egzekucja jako strukturalna część postępowania egzekucyjnego
 - 2.2. Cechy i funkcje cywilnego postępowania egzekucyjnego i egzekucji sądowej
 - 2.2.1. Konstytutywne cechy postępowania egzekucyjnego
 - 2.2.2. Postępowanie egzekucyjne w systemie postępowania cywilnego
 - 2.2.3. Postępowanie egzekucyjne jako postępowanie wykonawcze
 - 2.2.4. Funkcje postępowania egzekucyjnego i egzekucji sądowej
 - 2.3. Organy postępowania egzekucyjnego
 - 2.3.1. Organy egzekucyjne
 - 2.3.1.1. Komornicy sądowi
 - 2.3.1.1.1. Asesorzy komorniczy
 - 2.3.1.1.2. Aplikanci komorniczy
 - 2.3.1.2. Sądy rejonowe
 - 2.3.1.3. Sądy okręgowe
 - 2.3.1.4. Pomocnicze organy egzekucyjne
 - 2.3.2. Inne organy procesowe w postępowaniu egzekucyjnym
 - 2.3.2.1. Sądy apelacyjne
 - 2.3.2.2. Sąd Najwyższy
 - 2.3.3. Referendarze sądowi jako organy postępowania egzekucyjnego
 - 2.4. Podmioty postępowania egzekucyjnego
 - 2.4.1. Wierzyciel jako strona aktywna postępowania egzekucyjnego

- 2.4.2. Dłużnik jako strona pasywna postępowania egzekucyjnego
- 2.4.3. Inni uczestnicy postępowania egzekucyjnego
- 2.5. Przesłanki postępowania egzekucyjnego
 - 2.5.1. Przesłanki materialne postępowania egzekucyjnego
 - 2.5.2. Przesłanki formalne (procesowe) postępowania egzekucyjnego
- 2.6. Zasady postępowania egzekucyjnego
 - 2.6.1. Uwagi wstępne. Zasady postępowania egzekucyjnego a zasady naczelne postępowania cywilnego
 - 2.6.2. Zasada dyspozycyjności
 - 2.6.3. Zasada formalizmu
 - 2.6.4. Zasada nieobciążania dłużnika ponad miarę
 - 2.6.5. Kwestia celowości wyróżniania innych zasad postępowania egzekucyjnego
- 3. Miejsce postępowania egzekucyjnego w polskim prawie konstytucyjnym
 - 3.1. Uwagi wstępne
 - 3.2. Postępowanie egzekucyjne a prawo do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP)
 - 3.2.1. Elementy prawa do sądu w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego
 - 3.2.2. Prawo do wykonania orzeczenia jako składnik prawa do sądu?
 - 3.2.3. Potrzeba wyróżnienia prawa do wykonania orzeczenia jako składnika prawa do sądu
 - 3.3. Postępowanie egzekucyjne a pozostałe zasady Konstytucji RP i prawa gwarantowane w Konstytucji RP
 - 3.3.1. Postępowanie egzekucyjne w świetle zasad ustrojowych Rzeczypospolitej Polskiej
 - 3.3.1.1. Zasada przestrzegania prawa międzynarodowego (art. 9 Konstytucji RP).
 - 3.3.1.1.1. Europejska Konwencja Praw Człowieka
 - 3.3.1.1.2. Karta Praw Podstawowych UE
 - 3.3.1.2. Ochrona małżeństwa, rodziny, macierzyństwa i rodzicielstwa (art. 19 ust. 1 Konstytucji RP)
 - 3.3.1.3. Ochrona własności (art. 21 ust. 1 Konstytucji RP)
 - 3.3.1.4. Ograniczenie wolności działalności gospodarczej (art. 22 Konstytucji RP)
 - 3.3.1.5. Ochrona pracy (art. 24 Konstytucji RP)
 - 3.3.1.6. Poszanowanie autonomii kościołów i związków wyznaniowych (art. 25 ust. 2 i 3 Konstytucji)

- 3.3.2. Postępowanie egzekucyjne w świetle gwarantowanych w Konstytucji RP wolności i praw człowieka i obywatela
 - 3.3.2.1. Ochrona przyrodzonej godności człowieka (art. 30 Konstytucji RP)
 - 3.3.2.2. Równość wobec prawa (art. 32 ust. 1 Konstytucji RP)
 - 3.3.2.3. Nietykalność i wolność osobista (art. 41 ust. 1 Konstytucji RP)
 - 3.3.2.4. Ochrona prawa do prywatności (art. 47 Konstytucji RP)
 - 3.3.2.5. Ochrona nienaruszalności mieszkania (art. 50 Konstytucji RP).
 - 3.3.2.6. Inne prawa i wolności gwarantowane przez Konstytucję RP istotne dla przebiegu postępowania egzekucyjnego
- 3.4. Środki ochrony praw i wolności przewidziane w Konstytucji RP a postępowanie egzekucyjne
 - 3.4.1. Odpowiedzialność organów postępowania egzekucyjnego (art. 77 ust. 1 Konstytucji RP)
 - 3.4.2. Zaskarżanie orzeczeń w postępowaniu egzekucyjnym (art. 78 Konstytucji RP).
 - 3.4.3. Skarga konstytucyjna w toku postępowania egzekucyjnego (art. 79 ust. 1 Konstytucji RP).
- 4. Ukształtowanie ustroju organów postępowania egzekucyjnego przez ustawodawcę a realizacja konstytucyjnych praw wierzyciela i dłużnika
 - 4.1. Organy egzekucyjne i ich właściwość
 - 4.1.1. Sąd rejonowy jako organ egzekucyjny
 - 4.1.2. Sąd okręgowy jako organ egzekucyjny
 - 4.1.3. Komornik sądowy jako podstawowy organ egzekucyjny
 - 4.1.3.1. Status ustrojowy i procesowy komornika sądowego i jego wpływ na konstytucyjne prawa wierzyciela i dłużnika
 - 4.1.3.2. System nadzoru judykacyjnego i administracyjnego nad komornikami sądowymi, odpowiedzialność cywilna komornika sądowego, solidarna odpowiedzialność Skarbu Państwa
 - 4.1.3.3. Prawo wierzyciela do wyboru komornika sądowego
 - 4.1.4. Referendarz sądowy jako organ egzekucyjny
- 5. Konstytucyjne prawa wierzyciela i dłużnika w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności
 - 5.1. Skład sądu w postępowaniu klauzulowym a prawo do rozpatrzenia sprawy przez sąd właściwy i niezależny

- 5.2. Czas trwania postępowania klauzulowego a prawo do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
- 5.3. Nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika w kontekście konstytucyjnej zasady ochrony małżeństwa i rodziny
- 5.4. Nadawanie klauzuli wykonalności a zasada równości wobec prawa
 - 5.4.1. Klauzula wykonalności nadawana na rzecz pracownika
 - 5.4.2. Klauzula wykonalności nadawana na rzecz wierzycieli alimentacyjnych
 - 5.4.3. Klauzula wykonalności przeciwko Skarbowi Państwa
- 5.5. Zaskarżenie orzeczeń w postępowaniu klauzulowym
- 6. Konstytucyjne prawa wierzyciela i dłużnika we właściwym postępowaniu egzekucyjnym**
 - 6.1. Konstytucyjne prawa wierzyciela i dłużnika w toku świadczeń pieniężnych
 - 6.1.1. Ograniczenia przedmiotowe egzekucji realizujące prawa konstytucyjne dłużnika
 - 6.1.1.1. Ograniczenia przedmiotowe egzekucji w ogólności
 - 6.1.1.2. Ograniczenia w egzekucji z ruchomości
 - 6.1.1.3. Ograniczenia w egzekucji z wynagrodzenia za pracę
 - 6.1.1.4. Ograniczenia w egzekucji z wierzytelności rachunku bankowego
 - 6.1.1.5. Ograniczenia w egzekucji z wierzytelności
 - 6.1.1.6. Ograniczenia w egzekucja z innych praw majątkowych
 - 6.1.1.7. Ograniczenia w egzekucji z nieruchomości
 - 6.1.1.8. Ograniczenia w pozostałych rodzajach egzekucji
 - 6.1.1.9. Ograniczenia egzekucji sądowej w przypadku dłużnika będącego rolnikiem
 - 6.1.2. Wpływ ograniczeń egzekucji na możliwość zaspokojenia się przez wierzyciela z majątku dłużnika w kontekście prawa do sądu
 - 6.1.3. Podział sumy uzyskanej z egzekucji a równość wierzycieli wobec prawa
 - 6.2. Konstytucyjne prawa wierzyciela i dłużnika w toku egzekucji świadczeń niepieniężnych
 - 6.2.1. Egzekucja w celu wydanie rzeczy
 - 6.2.2. Egzekucja w celu wydanie nieruchomości lub pomieszczenia
 - 6.2.3. Egzekucja czynności zastępowalnych
 - 6.2.4. Egzekucja czynności niezastępowalnych
 - 6.3. Konstytucyjne prawa wierzyciela i dłużnika w toku egzekucji z udziałem Skarbu Państwa
 - 6.3.1. Egzekucja wobec Skarbu Państwa a zasada równości wobec prawa

- 6.3.2. Skarb Państwa jako wierzyciel a zasada równości wobec prawa
- 6.4. Egzekucja przez zarząd przymusowy i egzekucja przez sprzedaż przedsiębiorstwa w kontekście zasady ochrony działalności gospodarczej
- 6.5. Konstytucyjne prawa wierzyciela i dłużnika w toku egzekucji w celu zniesienia współwłasności
- 6.6. Konstytucyjne prawa wierzyciela i dłużnika w toku egzekucji świadczeń alimentacyjnych
- 6.7. Ponoszenie kosztów postępowania egzekucyjnego i opłat komorniczych a konstytucyjne prawa wierzyciela i dłużnika
 - 6.7.1. Zasady ustalania opłat komorniczych w przypadku oczywiście niecelowej egzekucji
 - 6.7.2. Zwolnienie poszczególnych kategorii wierzycieli z ponoszenia kosztów
 - 6.7.3. Zwolnienie Skarbu Państwa
- 6.8. System kontroli czynności komornika sądowego oraz nadzór judykacyjny i administracyjny nad komornikiem sądowym we właściwym postępowaniu egzekucyjnym a konstytucyjne prawa wierzycieli i dłużników
 - 6.8.1. Skarga na czynności komornika
 - 6.8.2. Zarządzenia sądu w trybie art. 759 §2 KPC
 - 6.8.3. Nadzór nad komornikiem sądowym
- 6.9. Zaskarżenie orzeczeń sądu we właściwym postępowaniu egzekucyjnym a prawo do sądu
- 7. Rozwiązania przewidziane w wybranych systemach prawnych państw obcych jako źródło postulatów *de lege ferenda* w kontekście zapewnienia stronom postępowania egzekucyjnego ich konstytucyjnych praw
 - 7.1. Niemcy
 - 7.2. Austria
 - 7.3. Francja
 - 7.4. Włochy
 - 7.5. Wielka Brytania
- 8. Podsumowanie

Bibliografia:

- Allerhand M., *Kodeks postępowania cywilnego. Cz. 2, postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające*, Lwów 1933.
- Berutowicz W., *Charakter zmian prawa i postępowania cywilnego w Polsce Ludowej*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego 1958.
- Cieślak S., *Formalizm postępowania egzekucyjnego*, Przegląd Prawa Egzekucyjnego nr 12/2009.
- Cieślak S., *Zakres ochrony prawnej udzielanej stronom i innym uczestnikom sądowego postępowania egzekucyjnego a wymagania sprawiedliwości proceduralnej* [w:] *Aksjologia egzekucji sądowej. W poszukiwaniu optymalnego poziomu ochrony praw wierzyciela i dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym*, red. S. Cieślak, Sopot 2022.
- Derlatka J., *Zasada sprawnej egzekucji sądowej jako element efektywnego wymiaru sprawiedliwości*, Zeszyty Naukowe KUL nr 3/2017.
- Dondrop H., *Partes secanto. Aulus Gellius and the Glossators*, *Revue internationale des droits de l'antiquité* nr 57/2010.
- Dziurda M., *Szczególna zdolność sądowa a postępowanie egzekucyjne* [w:] *Symbolae Andreae Marciniak dedicate*, red. J. Jagieła, R. Kulski, Warszawa 2022.
- Dziurda M., *Szczególna zdolność sądowa*, Warszawa 2019.
- Dziurda M., *Zaskarżanie postanowień w postępowaniu egzekucyjnym*, *Monitor Prawniczy* nr 19/2022.
- Flaga-Gieruszyńska K., *Przeciwdziałanie nadmiernej uciążliwości egzekucji i szykanowaniu dłużnika w świetle postanowień kodeksu postępowania cywilnego* [w:] *Prawa wierzyciela a ochrona dłużnika w egzekucji sądowej. Teoria i praktyka*, red. H. Bednorz-Godyń i A. Marciniak Warszawa 2022.
- Flaga-Gieruszyńska K., *Wybrane wyłączenia przedmiotowe spod egzekucji sądowej* [w:] *Współczesny model egzekucji sądowej i postępowania egzekucyjnego. Zbiór studiów*, red. K. Flaga-Gieruszyńska, A. Góra-Błaszczkowska, Sopot 2017.
- Gaul H.F., *Ochrona prawna w egzekucji w świetle podstaw konstytucyjnych i dogmatycznych*, *Przegląd Prawa Egzekucyjnego* nr 12/2009.
- Gołąb S., *Egzekucja przeciwko posiadaczowi fideikomisu*, *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny* nr 15/1935.

- Grzegorzczak P., K. Weitz, *Komentarz do art. 45 Konstytucji RP* [w:] *Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1–86*, red. M. Safjan, L. Bosek, Warszawa 2016.
- Hahn Z., *Ograniczenia egzekucji*, *Czasopismo Sędziowskie* nr 4/1934, nr 4 i kontynuacje tego artykułu pod tym samym tytułem: *Czasopismo Sędziowskie* nr 5/1934; *Czasopismo Sędziowskie* nr 6/1934; *Czasopismo Sędziowskie* nr 1/1935; *Czasopismo Sędziowskie* nr 2/1935; *Czasopismo Sędziowskie* nr 3/1935; *Czasopismo Sędziowskie* nr 4/1935.
- Harla A.G., *Zasady naczelnego postępowania cywilnego – kilka refleksji ogólnych* [w:] *Symbolae Andree Marciniak dedicate*, red. J. Jagieła, R. Kulski, Warszawa 2022.
- Hrycaj A., *Egzekucja z ruchomości*, Warszawa 2022.
- Jabłoński M., *Konstytucyjność zmian w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego wprowadzonych ustawą z 22.03.2018 r. o komornikach sądowych*, [w:] *Sądowe postępowanie egzekucyjne. Nowe wyzwania i perspektywy*, red. J. Jagieła, Warszawa 2020.
- Jagieła J., *Ewolucja ograniczeń egzekucji sądowej w prawie polskim*, [w:] *Prawa wierzyciela a ochrona dłużnika w egzekucji sądowej. Teoria i praktyka*, red. H. Bednorz-Godyń i A. Marciniak, Warszawa 2022.
- Jakubecki A., Marcewicz-Kochnio O., *Zasada równości stron w postępowaniu egzekucyjnym* [w:] *Prawa wierzyciela a ochrona dłużnika w egzekucji sądowej. Teoria i praktyka*, red. H. Bednorz-Godyń, A. Marciniak Warszawa 2022.
- Jankowski J., *Przebieg postępowania egzekucyjnego, upadłościowego i układowego*, Zakamycze 1999.
- K. Weitz, *Głos w dyskusji* [w:] *Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego a Kodeks postępowania cywilnego. Materiały Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego*, red. T. Ereciński, K. Weitz, Warszawa 2010.
- Kamiński G., *Egzekucja sądowa z wynagrodzenia za pracę*, Sopot 2022.
- Korzan K., *Sądowe postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 1986.
- Krakowiak M., *Czynność zajęcia w egzekucji świadczeń pieniężnych w świetle prawa włoskiego – zagadnienia wybrane* [w:] *Ars in iure. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi Jankowskiemu*, red. A. Barańska, S. Cieślak, Warszawa 2018.
- Krakowiak M., *Egzekucja przez zarząd przymusowy*, Warszawa 2011.
- Kunicki I., *Podział sumy uzyskanej z egzekucji*, Sopot 1999.
- Lewitter I., *Ochrona dłużnika w nowym prawie egzekucyjnym*, *Palestra* nr 1-2/1933.

- Litewski W., *Rzymski proces cywilny*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Prawnicze 1988.
- Łazarska A., *Rzetelny proces cywilny*, Warszawa 2012.
- Marciniak A., *Ograniczenia egzekucji sądowej*, Łódź 1986.
- Marciniak A., *Postępowanie cywilne rozpoznawcze a postępowanie egzekucyjne*, Gdańskie Studia Prawnicze nr 5(57) 2022.
- Marciniak A., *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 2019.
- Mikołajczyk M., *Egzekucja z rachunku bankowego. Komentarz*, Warszawa 2022.
- Moszczyńska U., *Egzekucja świadczeń niepieniężnych w postępowaniu egzekucyjnym*, Sopot 2019.
- Muliński M., *Konstrukcja gradus executionis w germańskich systemach prawnych*, Przegląd Prawa Egzekucyjnego nr 10/2017.
- Muliński M., *Zajęcie zamiennie w germańskich systemach prawnych*, Przegląd Prawa Egzekucyjnego nr 2/2018.
- Muliński M., *Zasada nieobciążania ponad potrzebę strony biernej postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego*, Sopot 2017.
- Muliński M., *Zasady postępowania egzekucyjnego w świetle poglądów doktryny i orzecznictwa* [w:] *Ius est a iustitia appellatum. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Wiśniewskiemu*, red. T. Ereciński, J. Gudowski, M. Pazdan, M. Tomalak, Warszawa 2017.
- Pogonowski P., *Ograniczenia egzekucji sądowej cywilnej jako przejaw realizacji polityki prawa* [w:] *Symbolae Andreae Marciniak dedicate*, red. J. Jagieła, R. Kulski, Warszawa 2022.
- Pogonowski P., *Realizacja prawa do sądu w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2005.
- Reiwer R., *Komornik sądowy w nowej ustawie regulującej wykonywanie tego zawodu* [w:] *Status prawny komornika sądowego. Wyzwania współczesności*, red. M. Jabłoński, A. Marciniak, Sopot 2016.
- Resich Z., *Efektywność postępowania cywilnego* [w:] *Proces i prawo. Rozprawy prawnicze. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Jerzego Jodłowskiego*, red. E. Łętowska, Warszawa 1989.
- Romańska M., *Badanie okoliczności materialnoprawnych w postępowaniu klauzulowym i egzekucyjnym* [w:] *Praktyka wobec nowelizacji postępowania cywilnego. Konsekwencje zmian*, red. M. Dziurda, T. Zembrzuski, Warszawa 2021.

- Romańska M., *Ograniczenia egzekucji sądowej – uporządkowany system odpowiadający warunkom społecznym czy anachroniczne rozwiązania?* [w:] *Aksjologia egzekucji sądowej. W poszukiwaniu optymalnego poziomu ochrony praw wierzyciela i dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym*, red. S. Cieślak, Sopot 2022.
- Rydel K., *Skuteczne postępowanie egzekucyjne jako element konstytucyjnego prawa do sądu w dobie pandemii* [w:] *Konstytucyjne aspekty procesu cywilnego*, red. Aleksandra Orzeł-Jakubowska, T. Zembrzuski, Warszawa 2023.
- Rylski P., *Efektywna ochrona wierzycieli w sądowym postępowaniu egzekucyjnym* [w:] *Aksjologia egzekucji sądowej. W poszukiwaniu optymalnego poziomu ochrony praw wierzyciela i dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym*, red. S. Cieślak, Sopot 2022.
- Rylski P., Weitz K., *Polish Enforcement Law in Civil Cases General Characteristics and Directions of Development*, [w:] *Effective Enforcement of Creditors' Rights*, red. M. Deguchi, Singapur 2021.
- Rylski P., *Wnioski wierzyciela złożone „w celu szykany dłużnika” (art. 801 § 2 i 3 KPC)* [w:] *Sądowe postępowanie egzekucyjne. Nowe wyzwania i perspektywy*, red. J. Jagieła, Warszawa 2020.
- Szzechowicz K., *Egzekucja przeciwko Skarbowi Państwa*, Przegląd Prawa Egzekucyjnego nr 19/2022.
- Śladkowski M., *Zwolnienie spod egzekucji w świetle ochrony własności w Konstytucji RP* [w:] *Konstytucyjne prawo własności – sposoby naruszenia i środki ochrony. Constitutional right to property – methods of violation and means of protection*, red. B. Stępień-Załucka, Warszawa 2021.
- Świczkowski J., *O potrzebie usprawnienia postępowania egzekucyjnego na przykładzie planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji – postulaty de lege ferenda* [w:] *Ars in iure. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi Jankowskiemu*, red. A. Barańska, S. Cieślak, Warszawa 2018.
- Telenga P., *Uwagi o przedmiocie postępowania egzekucyjnego i egzekucji sądowej* [w:] *Sine ira et studio. Księga jubileuszowa dedykowana Sędziemu Jackowi Gudowskiemu*, red. T. Ereciński, P. Grzegorzczak, K. Weitz, Warszawa 2016.
- Torbus A., *Uwzględnianie przez komornika upływu biegu terminu przedawnienia roszczenia* [w:] *Sądowe postępowanie egzekucyjne. Nowe rozwiązania prawne*, red. R. Flejszar, Sopot 2020.
- Uliasz M., *Egzekucja z ułamkowej części nieruchomości*, Sopot 2021.

- Weitz K., *Czy nowa kodyfikacja postępowania cywilnego?*, Państwo i Prawo nr 3/2007.
- Wołodkiewicz W., *Czy prawo rzymskie przestało istnieć?* [15], Palestra nr 11/1996.
- Zedler F., *Obrona małżonków żyjących w umownym ustroju majątkowym w egzekucji prowadzonej do majątku wspólnego za długi jednego z nich* [w:] *Księga Jubileuszowa prof. dr hab. Tadeusza Smyczyńskiego*, red. M. Andrzejewski, L. Kociucki, M. Łączkowska, A.N. Schulz, Toruń 2008.
- Zedler F., *Sądowe postępowanie egzekucyjne w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego w latach 1985–2008* [w:] *Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego a Kodeks postępowania cywilnego. Materiały Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego*. red. T. Ereciński, K. Weitz, Warszawa 2010.
- Zembrzuski T., *Funkcje i cele egzekucji sądowej* [w:] *Symbolae Andreae Marciniak dedicate*, red. J. Jagieła, R. Kulski, Warszawa 2022.
- Zembrzuski T., *Kilka uwag o funkcjach egzekucji sądowej* [w:] *Prawa wierzyciela a ochrona dłużnika w egzekucji sądowej. Teoria i praktyka*, red. H. Bednorz-Godyń, A. Marciniak, Warszawa 2022.
- Zembrzuski T., *Zajęcie rzeczy w egzekucji z ruchomości, czyli tworzenie i unicestwienie węzła egzekucyjnego* [w:] *Nowy model zawodu komornika sądowego i finansowania egzekucji sądowej*, red. A. Góra-Błaszczkowska, K. Flaga-Gieruszyńska, I. Gil, Sopot 2018.
- Zembrzuski T., *Zarządzenia sądu z urzędu a odpowiedzialność odszkodowawcza komornika sądowego i Skarbu Państwa* [w:] *Sądowe postępowanie egzekucyjne. Nowe wyzwania i perspektywy*, red. J. Jagieła, Warszawa 2020.